

رصد و پایش خط خبری

فرادید

۲۱ شهریور ۱۴۰۵

شماره ۹۲

قرارگاه رسانه‌ای جبهه انقلاب
مرکز رصد و پایش

«**فرادید**» گزارش رصدی - تحلیلی از مهم‌ترین اخبار، واکنش‌ها، روندها و موضوعات روز در رسانه‌های داخلی، معاند، بین‌المللی و فضای مجازی است که با بهره‌گیری از سامانه‌ها و داشبوردهای رصدی و ارزیابی تیم تحریریه تخصصی تهیه می‌شود.

خلاصه مدیریتی

بر اساس رصد رسانه‌های داخلی، معاند و برون‌مرزی فارسی‌زبان در روز شنبه ۲۱ شهریور ۱۴۰۵، محور غالب داخلی بر هم‌زمانی جهش بازارهای دارایی، تعمیق شکاف ارزی و انتقال فشار تورمی به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر خانوار متمرکز بود. رسانه‌های اقتصادی رشد بورس، دلار ۲۳۵ هزار تومانی، افزایش طلا، ناترازی برق، محدودیت تولید و فشار بر اشتغال را اجزای یک چرخه مرتبط معرفی کردند. افزایش تعرفه‌های ارتباطی از ۲۰ شهریور نیز در کنار بنزین و کارمزدهای بانکی، به تقویت انگاره اثر دومینویی قیمت‌ها انجامیده است.

در حوزه حکمرانی و جامعه، رسانه‌های داخلی و معاند بر منازعه روایی پیرامون عملکرد قضایی، عفو عمومی، محاکمه مسئولان پیشین و مرزبندی اعتراض با جرائم امنیتی تمرکز داشتند. نامه جبهه اصلاحات در ۲۰ شهریور ۱۴۰۵، کارزار محاکمه رئیس‌جمهور پیشین و روایت‌های مربوط به برخوردهای حجابی در چهارشنبه ۱۸ شهریور، رقابت برای جهت‌دهی به افکار عمومی را تشدید کرده است. گزارش آنتروپیک در سپتامبر ۲۰۲۶ نیز فعالیت‌های ثبت‌شده از دسامبر ۲۰۲۵ تا اوت ۲۰۲۶ را نشانه ادغام هوش مصنوعی با عملیات رسانه‌ای، سایبری و نظارتی دانست.

در حوزه جنگ، رسانه‌های غربی، عربی و اسرائیلی بر اتصال جبهه‌های هرمز، یمن، باب‌المندب و جنوب لبنان تأکید کردند. حملات ادعایی ۱۶ تیر به کشتی‌ها پس از هشدارهای ۴ تیر، حمله موشکی ۱۷ ژوئیه، بازسازی توان موشکی ایران و عملیات‌های سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶، در چارچوب فرسایش ذخایر آمریکا و کاهش ماندگاری دستاوردهای حملات بازنمایی شد. هم‌زمان، پیشروی انصارالله و حمله به خط لوله عربستان، امنیت انرژی را به کانون جنگ منتقل کرده است.

در سطح بین‌المللی، آسوشیتدپرس آزادی مشروط یک ایرانی‌آمریکایی در ۵ سپتامبر را برجسته کرد؛ دلی‌بیست در مراسم ۱۱ سپتامبر درباره سلامت ترامپ گمانه‌زنی کرد و نیوزویک انتخابات سوم نوامبر را عامل فشار سیاسی ناشی از جنگ دانست. وال‌استریت‌ژورنال نیز دسترسی ادعایی ایران به تصاویر چینی را در آستانه دیدار ۲۴ سپتامبر برجسته ساخت. برآیند رصد نشان می‌دهد تداوم پیوند میان فشار اقتصادی داخلی، جنگ دریایی و رقابت روایی، ظرفیت انتقال سریع بحران میان حوزه‌های معیشتی، امنیتی و سیاسی را افزایش داده است.

● مناقشه روایی درباره مسئولیت قضایی مدیران

رئیس قوه قضائیه، محکومیت دو وزیر دولت سیزدهم را ناشی از ارتکاب جرم دانست؛ در مقابل، رجانیز و رسانه‌های نزدیک به دولت گذشته بر ترک فعل و تناقض روایی تأکید کردند. این منازعه می‌تواند اعتماد عمومی به انسجام روایت قضایی را تحت تأثیر قرار دهد.

● کارکرد سیاسی مطالبه عفو عمومی

روزنامه اعتماد موضوع عفو عمومی را به‌عنوان مطالبه‌ای حقوقی و سیاسی مطرح کرده است. برخی تحلیلگران این رویکرد را تلاشی برای بازسازی روایت اصلاح‌طلبی، سنجش واکنش حاکمیت و افزایش قدرت چانه‌زنی این جریان ارزیابی می‌کند.

● گسترش کارزار پاسخ‌خواهی از مسئولان

منابع سیاسی از رسیدن کارزار محاکمه رئیس‌جمهور پیشین به رتبه سوم پلتفرم کارزار خبر داده‌اند. تمرکز تبلیغات در ایتا و فعالیت شبکه‌های سیاسی سازمان‌یافته، نشان می‌دهد این مطالبه علاوه بر وجه عمومی، از پشتیبانی جناحی برخوردار است.

● رقابت قدرت در ساختار خبرگان

رادیوزمانه تغییر احتمالی ریاست مجلس خبرگان را بازآرایی موازنه جناحی و مرتبط با تثبیت جایگاه رهبری جدید بازنمایی کرده است. وجود خطا در معرفی برخی گزینه‌ها، اعتبار ارزیابی این رسانه را محدود می‌کند.

● مطالبه بازتعریف جرائم امنیتی

جبهه اصلاحات در نامه ۲۰ شهریور ۱۴۰۵ به رئیس قوه قضائیه، توقف احکام سنگین، آزادی افراد فاقد اتهام مستند و تفکیک اعتراض مدنی از رفتار مجرمانه را خواستار شد. این نامه هم‌زمان مطالبه حقوقی و ابزار فشار سیاسی بر دستگاه قضایی است.

● صعود اسمی بورس در سایه تورم

گزارش‌های بازار سرمایه از رشد ۱۰.۷۲ درصدی شاخص کل و افزایش تقاضا برای شرکت‌های صادراتی و دارایی‌محور خبر داده‌اند. تبدیل بورس به ابزار پوشش تورم، بدون رفع محدودیت انرژی و تولید، شکاف میان ارزش اسمی و عملکرد واقعی شرکت‌ها را افزایش می‌دهد.

● تعمیق شکاف ارزی و جابه‌جایی نقدینگی

تجارت‌نیوز، اقتصادنیوز و ایبنا فاصله بیش از ۷۰ هزار تومانی دلار آزاد و رسمی و انتقال تقاضا میان ارز، طلا و ابزارهای مالی را برجسته کردند. پایداری انتظارات تورمی، اثر مداخلات مقطعی بانک مرکزی را محدود می‌سازد.

● اثر دومینویی افزایش قیمت خدمات

روایت‌های مجازی رانندگان و اطلاعیه‌های اسنپ، مخابرات و بانک مرکزی، افزایش هزینه سوخت، حمل‌ونقل، ارتباطات و خدمات بانکی را به یکدیگر پیوند داده‌اند. هم‌زمانی این تغییرات می‌تواند تورم ادراکی را سریع‌تر از اثر مستقیم آماری افزایش دهد.

● گسترش فشار بر هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر

ایران‌اینترنشنال، اقتصاد۲۴ و گزارش‌های بازار، افزایش هزینه دارو، آموزش، گوشت، حمل‌ونقل و قطعات خودرو را برجسته کرده‌اند. تمرکز فشار بر اقلام غیرقابل‌حذف، ظرفیت خانوار برای تعدیل سایر هزینه‌ها را کاهش می‌دهد.

● تداوم محدودیت انرژی در تولید

وزیر نیرو از رفع ناترازی خبر داده، اما فارس، فعالان صنعتی و اطلاعیه مبین انرژی از خاموشی و فعالیت ۶۰ درصدی ظرفیت یوتیلیتی‌عسلویه گزارش کرده‌اند. استمرار این فاصله، اعتبار ارزیابی‌های رسمی و پایداری تولید را تحت فشار قرار می‌دهد.

● فشار تحریمی بر زنجیره تجارت

گزارش‌های رصدشده از تمرکز تحریم‌های آمریکا بر بانک‌ها و کانال‌های مالی و تأکید ترکیه بر رعایت محدودیت‌ها خبر می‌دهند. انعطاف در بازگشت ارز و کاهش هزینه حمل، تلاشی برای مهار آسیب‌پذیری هم‌زمان تسویه، بیمه و تجارت است.

● انتقال بحران به بازار کار

گزارش‌های بازار کار، اعتراض رانندگان پلتفرمی، مشارکت پایین زنان و مشکلات تولی‌پرس را نشانه کاهش درآمد حقیقی و افزایش هزینه حفظ اشتغال دانسته‌اند. گروه‌های کم‌قدرت بازار کار در برابر تداوم تورم و رکود آسیب‌پذیرتر شده‌اند.

● ناهمگونی سیاست‌های کنترل قیمت

گزارش‌های اقتصادی از افزایش نرخ گوشت وارداتی، تعرفه ارتباطی، کارمزد بانکی و ارزش خودروهای وارداتی در کنار کنترل دستوری برخی بازارها خبر داده‌اند. ارسال هم‌زمان سیگنال‌های آزادسازی و مداخله، تشخیص قیمت تعادلی را دشوارتر می‌کند.

● هم‌افزایی شوک‌های اقتصادی و معیشتی

گزارش‌های اقتصادی، ارز، انرژی، حمل، تحریم، برق و کالاهای اساسی را اجزای زنجیره‌ای واحد معرفی کرده‌اند. اتصال شوک‌های بازار دارایی به تولید و معیشت، توان سیاست‌گذار برای مهار مستقل هر بحران را کاهش می‌دهد.

● پیوند تحریم خارجی با معیشت خانوار

تایم تحریم شرکت‌های هواپیمایی و واسطه‌های خارجی را برجسته کرده و رادیو ملی آمریکا با روایت مهندسان بیکار، پیامدهای جنگ و اختلال اینترنت را شخصی‌سازی کرده است. این ترکیب، فشار خارجی را به نااطمینانی شغلی طبقه متوسط پیوند می‌دهد.

● بازنمایی بازگشت برخوردهای سخت‌گیرانه حجابی

ایران‌اینترنشنال، مملکت‌ه و کاربران معاند مدعی افزایش بازداشت‌ها و حضور گشت ارشاد در اصفهان و چند شهر در ۱۸ شهریور شده‌اند. تعمیم روایت‌های پراکنده در آستانه سالگرد وقایع ۱۴۰۱، با هدف بازفعال‌سازی حافظه اعتراضی انجام می‌شود.

● گسترش کاربرد عملیاتی هوش مصنوعی

آنتروپیک در گزارش سپتامبر ۲۰۲۶، مجموعه‌های ایرانی، مجاهدین خلق و یک شرکت خارجی را به استفاده از هوش مصنوعی در نفوذ، جعل هویت، نظارت و بدافزار منتسب کرده است. نیمه‌خودکارشدن عملیات، مقیاس فعالیت و دشواری تشخیص منشأ را افزایش می‌دهد.

● تداوم روایت پیامدهای اعتراضات

ایران‌اینترنشنال، ایندپندنت فارسی، صدای آمریکا و توانا، فشار روانی، شکنجه، احکام اعدام و محدودیت خانواده‌های کشته‌شدگان دی‌ماه را برجسته کرده‌اند. استمرار این روایت‌ها هشت ماه پس از وقایع، با هدف زنده نگه‌داشتن ظرفیت اعتراضی دنبال می‌شود.

بخش خارجی

نظامی

● تداوم کارزار ضدبازسازی هسته‌ای ایران

جروزالم‌پست رئیس اطلاعات ارتش اسرائیل را طراح جلوگیری از بازسازی ظرفیت هسته‌ای ایران پس از حملات ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ معرفی کرده و کوه کلنگ را هدف احتمالی دانسته است. این روایت زمینه مشروعیت‌بخشی به حملات بعدی را فراهم می‌کند.

● انتقال جنگ دریایی به درآمد نفتی

رویترز، صندوق بین‌المللی پول، تانکرترکرز و فایننشال‌تایمز کاهش تردد هرمز، افزایش قیمت نفت و افت تولید ایران را برجسته کرده‌اند. در جنگ فرسایشی، ظرفیت صادرات و هزینه بیمه از قیمت اسمی نفت تعیین‌کننده‌تر خواهد بود.

● تغییر موازنه نظامی در باب‌المنذب

رویترز، واشنگتن‌پست، الجزیره و رسانه‌های سعودی و اسرائیلی، پیشروی انصارالله، تضعیف نیروهای همسو با ریاض و حمله به خط لوله عربستان را برجسته کردند. تثبیت این دستاوردها می‌تواند باب‌المنذب را به گلوگاه دوم تقابل منطقه‌ای تبدیل کند.

● بهره‌برداری انتخاباتی از عملیات لبنان

جروزالم‌پست، تایمز آو اسرائیل و رسانه‌های راست‌گرای اسرائیلی، انهدام تونل‌های جنوب لبنان را پیروزی علیه ایران و حزب‌الله معرفی کرده‌اند. انتقال دستورکار انتخابات از مسائل داخلی به امنیت، کارکرد اصلی بزرگ‌نمایی این عملیات است.

🔴 شکاف ارزیابی‌های جنگ در واشنگتن

نیویورک‌تایمز از نگرانی فرماندهان آمریکا درباره کاهش ذخایر رهگیرها، تاب‌آوری ایران و تضعیف بازدارندگی در آسیا خبر داده است. فاصله این ارزیابی‌ها با مواضع علنی کاخ سفید می‌تواند وزن گزینه خروج سیاسی از جنگ را افزایش دهد.

🔴 بازیابی تدریجی توان موشکی ایران

وال استریت‌ژورنال مدعی ازسرگیری تولید موشک در تأسیسات زیرزمینی و مونتاژ صدها فروند از قطعات ذخیره‌شده شده است. تداوم بازیابی، جنگ را به رقابت میان ظرفیت تولید ایران و ذخایر محدود رهگیرهای آمریکا تبدیل می‌کند.

🔴 آزمون عملی پیمان دفاعی منطقه‌ای

جروزالم‌پست و رویترز، خودداری پاکستان و ترکیه از پاسخ نظامی به حملات انصارالله را نشانه محدودیت پیمان مکه دانسته‌اند. باقی‌ماندن حمایت‌ها در سطح سیاسی، اعتبار بازدارندگی جمعی مورد ادعای ریاض را تضعیف می‌کند.

🔴 تبدیل یمن به جبهه دوم

فارن‌پالیسی، تایم، آتلانتیک، سی‌ان‌ان و فایننشال‌تایمز، نفوذ انصارالله در باب‌المندب را اهرم دوم فشار ایران ارزیابی کرده‌اند. افزایش هزینه بیمه و نااطمینانی کشتیرانی، حتی بدون انسداد کامل، گزینه‌های واشنگتن و ریاض را محدود می‌کند.

🔴 افزایش آسیب‌پذیری مسیرهای انرژی

سی‌ان‌ان، نیویورک‌تایمز، واشنگتن‌پست، رویترز و بلومبرگ، حمله به خط لوله شرق-غرب عربستان را تهدیدی برای مسیر جایگزین هرمز دانسته‌اند. هم‌زمانی فشار بر دو گلوگاه، بحران نظامی را به امنیت انرژی جهانی منتقل می‌کند.

🔴 محدودیت حمایت نظامی آمریکا از متحدان

جروزالم‌پست و اکسیوس گزارش داده‌اند ترامپ درخواست عربستان برای حمله مستقیم به انصارالله را رد کرده، اما پشتیبانی اطلاعاتی را ادامه می‌دهد. این رویکرد، تقدم منافع مستقیم واشنگتن بر تضمین نامحدود امنیت متحدان را نشان می‌دهد.

🔴 انتساب حملات دریایی به سطوح عالی

بی‌بی‌سی فارسی فرضیه خودسرانه بودن حملات ۱۶ تیر به سه کشتی را رد و آن را با فضای ضدتفاهم و سلسله‌مراتب فرماندهی مرتبط کرده است. این چارچوب، مسئولیت عملیات را به سطوح بالاتر تصمیم‌گیری نسبت می‌دهد.

🔴 نقش ادعایی داده‌های ماهواره‌ای چین

وال استریت‌ژورنال مدعی دسترسی ایران به تصاویر ماهواره‌ای چینی پیش و پس از حمله ۱۷ ژوئیه شده است؛ پکن این ادعا را رد کرده است. پرونده می‌تواند در آستانه دیدار ۲۴ سپتامبر به تنش تازه واشنگتن و پکن تبدیل شود.

🔴 ناو هواپیمابر در مرکز جنگ دریایی

سی‌بی‌اس ناو جورج واشنگتن را محور عملیات آمریکا و هدف اصلی ایران معرفی کرده و از مأموریت‌های

محاصره دریایی و کاهش مهمات هدایت‌شونده خبر داده است. گسترش بحران به باب‌المندب، فشار عملیاتی بر این ساختار را تشدید می‌کند.

منطقه

🔗 فرسایش جایگاه انرژی قطر پس از جنگ

گزارش‌های مبتنی بر بلومبرگ از کاهش ۹۶ درصدی صادرات ال‌ان‌جی قطر، خسارت سالانه ۲۰ میلیارد دلاری و نیاز احتمالی به واردات از آمریکا خبر داده‌اند. تداوم اختلال، نقش سنتی دوحه در بازار جهانی گاز را تضعیف می‌کند.

🔗 بازنمایی کاهش حمایت از مقاومت فلسطینی

المانیتور با استناد به نظرسنجی مرکز رسانه و ارتباطات قدس، کاهش اعتماد به حماس و افزایش گرایش به مذاکره را برجسته کرده است. این روایت در جهت اعتبارزدایی از مقاومت و تقویت ال‌گوی سیاسی مورد حمایت آمریکا و بازیگران عربی قرار دارد.

بین‌الملل

🔗 تداوم مناقشه بر سر اتباع دوتابعیتی

آسوشیتدپرس آزادی مشروط یک ایرانی‌آمریکایی در ۵ سپتامبر و ادامه ممنوع‌الخروجی او را برجسته کرده است. درخواست واشنگتن برای رفع محدودیت چند تبعه، ظرفیت تبدیل این پرونده‌ها به ابزار فشار در روابط دوجانبه را حفظ می‌کند.

🔗 گمانه‌زنی درباره سلامت رئیس‌جمهور آمریکا

دیلی بیست با تمرکز بر ظاهر ترامپ در مراسم ۱۱ سپتامبر، احتمال مشکلات جسمانی را مطرح کرده؛ کاخ سفید توضیحی ارائه نکرده است. تداوم این گمانه‌زنی‌ها می‌تواند سلامت رئیس‌جمهور را به مسئله‌ای سیاسی در آمریکا تبدیل کند.

🔗 تنگنای سیاسی رهبران در ادامه جنگ

نیوزویک مخالفت ۵۶ درصدی آمریکایی‌ها با جنگ و انتخابات سوم نوامبر را عامل فشار بر ترامپ و تقویت مخالفان مذاکره را عامل محدودیت پزشک‌دانان دانسته است. فشارهای ناهمگون داخلی، امکان مصالحه را برای دو طرف پیچیده‌تر می‌کند.

🔗 ظرفیت محدود بریکس در بحران ایران

نیویورک تایمز حضور ایران را وجه متمایز بریکس از نظم آمریکامحور دانسته، اما اختلاف اعضا و نگرانی از کشتیرانی را مانع میانجی‌گری مؤثر معرفی کرده است. ظرفیت مالی این بلوک هنوز به وحدت راهبردی تبدیل نشده است.

فرادید

قرارگاه رسانه‌ای جبهه انقلاب
مرکز رصد و پایش